

Huvudman

Västerås kommun
buf@vasteras.se

Beslut

Datum 2026-10-09

Dnr 2025:6180

Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av Önstaskolan anpassad grundskola i Västerås kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 4 november 2025

Beslut

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 1 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Västerås kommun avseende brister rörande utformning av åtgärdsprogram. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång, undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare samt arbetet mot kränkande behandling.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2025 genomfört en tillsyn av Önstaskolan anpassad grundskola i Västerås kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande utformning av åtgärdsprogram, beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång, undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare, undervisningen bedrivs under ledning av lärare, anmälan om kränkande behandling, elevhälsans kompetenser och anställning av lärare som saknar legitimation.

Skolinspektionen har den 4 november 2025 beslutat att förelägga Västerås kommun att senast den 4 februari 2026 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande utformning av åtgärdsprogram, beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång, och anmälan om kränkande behandling, samt att senast den 10 augusti 2026 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare.

Västerås kommun har den 4 februari 2026 och den 7 juli 2026 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Västerås kommun har också inkommit med kompletteringar.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Västerås kommun har följt föreläggandet samt om konstaterade brister har avhjälpits.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Avstående från ingripande

Utformning av åtgärdsprogram och beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 4 november 2025 att verksamheten vid Önstaskolan anpassad grundskola inte uppfyllde författningarnas krav gällande särskilt stöd. Av utredningen framgick att en elev fick särskilt stöd i form av enskild undervisning och anpassad studiegång utan att rektorn hade beslutat om åtgärderna inom ramen för ett åtgärdsprogram. Utredningen visade även att beslutade åtgärdsprogram saknade uppgifter om när beslutade åtgärder skulle följas upp och utvärderas samt vem som var ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Huvudmannen har i samband med sin redovisning inkommit med bland annat beslut om åtgärdsprogram, utdrag från skolans intranät avseende uppgifter om uppföljning åtgärdsprogram, samt en skrivelse gällande processen om uppföljning av åtgärdsprogram. Av inlämnade beslut om åtgärdsprogram framgår att rektorn har signerat besluten. Det framgår även att rektorn har fattat beslut om enskild undervisning och anpassad studiegång för elever inom ramen för åtgärdsprogram. Vidare framgår av åtgärdsprogrammen när åtgärderna ska utvärderas samt vem som är ansvarig för utvärderingen. När det gäller uppföljning av åtgärdsprogram dokumenterar skolan när åtgärderna ska följas upp och vem som är ansvarig för uppföljningen på skolans intranät i stället för i åtgärdsprogrammen. Huvudmannen uppger att uppföljning av åtgärdsprogram vanligtvis sker i mitten av perioden mellan två

utvärderingar av ett åtgärdsprogram, men att uppföljningen även kan ske tidigare vid behov.

Rättslig reglering

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §. (3 kap. 9 § skollagen)

Om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i anpassade grundskolan innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. (3 kap. 11 § skollagen)

Om det särskilda stödet för en elev i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan eller sameskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan, specialskolan och sameskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen. (3 kap. 12 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende att beslut om särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång fattas av rektorn. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Skolinspektionen bedömer dock att verksamheten fortsatt inte uppfyller författningarnas krav gällande utformning av åtgärdsprogram.

Åtgärdsprogrammen innehåller visserligen när åtgärderna ska utvärderas och vem som är ansvarig för utvärderingen, men saknar uppgifter om när åtgärderna ska följas upp samt vem som är ansvarig för uppföljningen. Av utredningen framgår att verksamheten dokumenterar i stället dessa uppgifter på skolans intranät. Enligt skollagen ska det av åtgärdsprogrammen framgå när åtgärderna ska följas upp och vem som är

ansvarig för uppföljningen. Att det inte framgår av åtgärdsprogrammen är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Västerås kommuns verksamhet vid Önstaskolan anpassad grundskola uppfyller inte författningarnas krav gällande att åtgärdsprogram ska innehålla information om när beslutade åtgärder ska följas upp och vem som är ansvarig för uppföljningen.

Av utredningen framgår att verksamheten vid Önstaskolan anpassad grundskola dokumenterar uppgifter om när åtgärderna i ett åtgärdsprogram ska följas upp samt vem som är ansvarig för uppföljningen i ett program på skolans intranät i stället för i åtgärdsprogrammen. Mot bakgrund av att dessa uppgifter dokumenteras på skolans intranät samt att verksamheten har ett arbetssätt för uppföljning av åtgärdsprogram bedömer Skolinspektionen överträdelsen som ringa och finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 4 november 2025 att verksamheten vid Önstaskolan anpassad grundskola inte uppfyllde författningarnas krav gällande att undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Av utredningen framgick att skolan saknade lärare med behörighet för att undervisa i den anpassade grundskolan och att huvudmannen senast försökte rekrytera legitimerade och behöriga lärare till den anpassade grundskolan i oktober 2022.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att huvudmannen har annonserat för speciallärare med inriktning intellektuell funktionsnedsättning (IF) inför läsåret 2026/2027. Av inlämnad rekryteringsannons framgår att det var en samrekrytering till den anpassade grundskolan på Önstaskolan och ytterligare en anpassad grundskola inom huvudmannens organisation. Det framgår även av redovisningen att huvudmannen därutöver har annonserat för lärare med pågående anställning inom Västerås kommun som vill

vidareutbilda sig till speciallärare med inriktning IF och samtidigt arbeta på Önstaskolan anpassad grundskola eller en annan anpassad grundskola inom huvudmannens organisation.

Huvudmannen uppger vidare att annonseringarna har lett till anställningar vid Önstaskolan anpassad grundskola av en behörig speciallärare med inriktning IF samt en legitimerad lärare och en legitimerad förskollärare som ska studera till speciallärare med inriktning IF. Huvudmannen uppger även att en av de två anställda lärarna som saknar speciallärarutbildning har blivit antagen till utbildningen med start under höstterminen 2026.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. (2 kap. 13 § skollagen)

För att vara behörig att undervisa i anpassade grundskolan i årskurs 7–9 krävs utöver en behörighetsgivande lärarexamen, även att läraren har en speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Kravet på speciallärarexamen gäller inte lärare som har avlagt en äldre behörighetsgivande examen om den omfattar inriktning eller specialisering mot utvecklingsstörning (inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning). Läraren måste därutöver vara behörig att undervisa i det ämne han eller hon undervisar i. För att bli behörig att undervisa i anpassade grundskolan i årskurs 7–9 gäller samma behörighet som för att undervisa i grundskolan mot arbete i årskurs 4–6. En sådan lärare är endast behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av lärarens examen. (2 kap. 13–16 §§ förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare)

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna, får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbetet mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen bedömde i beslut den 4 november 2025 att verksamheten vid Önstaskolan anpassad grundskola inte uppfyllde författningarnas krav gällande arbetet mot kränkande behandling. Av Skolinspektionens utredning framgick att personal inte alltid anmälde uppgifter om kränkande behandling till rektorn.

Huvudmannen uppger i sin redovisning den 4 februari 2026 att personalen i verksamheten har fått uppdaterad information om hur man anmäler kränkande behandling till rektor. Huvudmannen uppger vidare att det har inkommit sex anmälningar om kränkande behandling till rektorn på Önstaskolan anpassad grundskola mellan den 4 november 2025 och den 3 februari 2026.

Efter att huvudmannens redovisning kommit in har Skolinspektionen informerat huvudmannen om att bestämmelsen avseende skyldigheten att anmäla kränkande behandling har ändrats genom ny lagstiftning, som trätt i kraft den 1 augusti 2026. Skolinspektionen har också informerat huvudmannen om att den nya lagstiftningen kommer att beaktas vid uppföljningen av tillsynsbeslutet i den delen av beslutet som avser att anmäla kränkande behandling till rektorn.

Med anledning av den ändrade lagstiftningen har Skolinspektionen begärt huvudmannen att komplettera sin redovisning. I inlämnade komplettering uppger huvudmannen bland annat att samtliga rektorer inom huvudmannens organisation den 10 september 2026 har fått information om lagändringarna och vad det innebär för verksamheternas rutiner och arbete. Vidare uppger huvudmannen att personal på Önstaskolan har ett inplanerat möte i början av oktober 2026, då de ska få information om lagändringarna samt personalens skyldighet att informera rektor när de får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling.

Rättslig reglering

Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att informera rektorn om detta. En rektor som får reda på att en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Erica Underwood

Beslutsfattare

Signerat av: Erica Underwood

X Martina Petrovic Hansson

Föredragande

Signerat av: Martina Petrovic Hansson